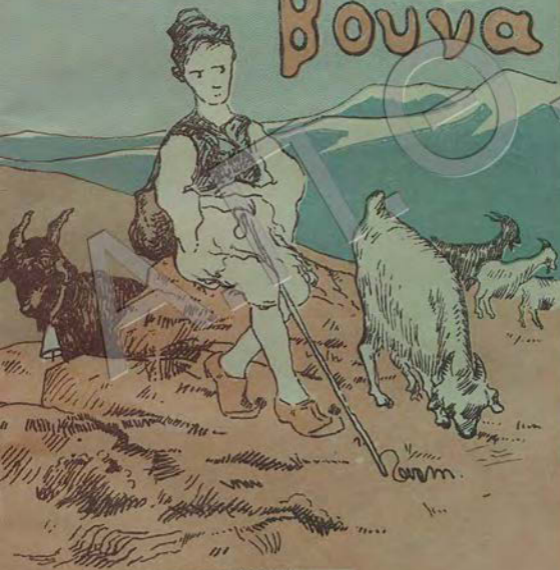

Ζαχαρία Λ.
Παπαντωνίου

Τὰ ψηλά βουνα

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, Δ. ΔΕΛΜΟΥΣΟΣ, Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ,
Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ, Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΔΗΣ.

1918

Λιθ. Γρουντμαν — Σκουνη

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΖΑΧΑΡΙΑ Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ

Συντακτική Έπιτροπή:

Δ. Ανδρεάδης, Α. Δελμούζος, Π. Νιρβάνας,
Ζ. Παπαντωνίου, Μ. Τριανταφυλλίδης.

Εκδόσεις Η. Ρούσσου,
στίβια Ζ. Παπαντωνίου

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ψηδ. 1.

Ψηφισμ. απόφ. $\frac{\text{ἀριθ. 40120}}{21 \text{ Οκτ. 1918}}$, $\frac{\text{ἄδεια κυκλοφ.}}{21 \text{ Δεκ. 1918}}$ 236

Βιβλ. Εισ. 12008

ΑΘΗΝΑΙ 1918

ΕΘΝΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Τιμή δε. 2.50

PA
1059
- P3
1918
C. 2

ΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ

1. Οί τρεις φωτιές.

Βραδιάζει. Τί λαμπρή φωτιά είναι αυτή που φάνηκε στο βουνό!

Πρώτος ο Φάνης τήν είδε. Πρώτος αυτός βλέπει τις όμορφιές τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ, καὶ τίς δείχνει στ' ἄλλα παιδιά: τὸν ἥλιο πού βασιλεύει, τὰ σύννεφα πού τρέχουν στὸν οὐρανό, τὸ ἄστρο πού καθρεφτίζεται στὸ ρυάκι.

«Κοιτᾶτε, εἶπε, μιὰ φωτιά ἐκεῖ ἀπάνω» κι ἔδειξε τὴν φωτιά στὰ δύο παιδιά πού ἦταν μαζί του, στὸ Μαθιὸ καὶ στὸν Κωστάκη.

Κάθονται κι οἱ τρεῖς αὐτὴ τὴν ὥρα στὸ πεζούλι τῆς ἐκκλησίας. Εἶναι κουρασμένοι ἀπὸ τὸ πολὺ παιχνίδι. Ἔχουν διακοπές.

«Ναί, ἀλήθεια, μιὰ φωτιά!» εἶπαν οἱ ἄλλοι δύο.

«Ὡς λάμπει!» εἶπε ὁ Φάνης. «Σὰν τὸ χρυσάφι».

Τὰ παιδιά τὴν κοιτᾶζουν καὶ ρωτοῦν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο: ποῖος τάχα τὴν ἀναψε; Μήπως οἱ τσοπάνηδες πού βόσκουν τὰ κοπάδια; Μήπως οἱ λοτόμοι, πού κόβουν τὰ δέντρα μὲ τὰ τσεκούρια; Ἡ μήπως κανένας πού πῆγε νὰ προσκυνήσει στὸν Ἁι-Λιά; Κάπου ἐκεῖ κοντὰ εἶναι αὐτὸ τὸ μοναστήρι.

«Μπορεῖ νὰ μὴν τὴν ἀναψαν ἄνθρωποι» εἶπε ὁ Κωστάκης.

— «Τότε ποιός;»

— «Μπορεί νά τήν ἀνάψει ὁ Ἀράπης».

— «Καί τί εἶναι αὐτός ὁ Ἀράπης;» ρώτησαν οἱ ἄλλοι δύο.

— «Εἶναι ἕνας μέγας ἀράπης, πού ἔχει τή σπηλιά του ἐκεῖ ἀπάνω σ' ἕνα βράχο. Στή μέση στό βουνό λένε πώς εἶναι αὐτός ὁ βράχος».

— «Σώπα, καημένε Κωστάκη» λέει ὁ Μαθιός. «Τὸ πιστεύεις ἐσύ; ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω. Ποιὸς τὸ εἶδε;»

— «Τὸ ἔλεγε ἡ γιαγιά μου».

— «Καί ποῦ τὸ ξέρεи αὐτή;»

— «Εἶναι πολὺ γριά ἡ γιαγιά μου».

Ὅσο νύχτωνε, τόσο ἔλαμπε αὐτὴ ἡ φωτιά κι ὅσο ἔλαμπε, τόσο ὁ Κωστάκης πίστευε τὴ γιαγιά του.

Ὁ Μαθιός δὲν πίστευε τίποτα· γι' αὐτὸν τὴ φωτιά τὴν εἶχε ἀνάψει τσοπάνης.

Ὁ Φάνης δὲ μιλοῦσε.

«Φάνη! Φάνη! τρεῖς φωτιές, τρεῖς φωτιές!»

Ἔτσι ἀκούστηκαν νά φωνάζουν δύο παιδιὰ, πού ἔτρεχαν κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο γιὰ νά βροῦνε τὸ Φάνη.

Ὁ Φάνης τίς εἶχε δεῖ ἐκείνη τὴ στιγμή. Στὴ μιὰ φωτιά κοντὰ εἶχαν ἀνάψει κι ἄλλες δύο. Τρεῖς χρυσές φωτιές ἔλαμπαν ἀραδιασμένες στό βουνό, πού δὲ φαίνεται πιά παρὰ σὰ θεόρατος γαλανὸς ἴσκιος ἀπάνω στὸν οὐρανό.

Ἡ εὐαίσθητη ψυχὴ τοῦ Φάνη ἔμεινε καὶ στό θέαμα τοῦτο ἐκστατικὴ.

«Ποιὸς τὴν ἀνάψει;» ρωτᾷ καὶ πάλι ὁ Μαθιός. «Τί λὲς ἐσύ, Φάνη;»

Ὁ Φάνης ἀπάντησε:

«Νὰ ἤμαστε κεῖ πάνω!»

2. Τὸ γράμμα τοῦ Ἀντρέα.

Καὶ τάχα δὲν μπορούσαν νὰ εἶναι κι αὐτοὶ ἐκεῖ ψηλά;

Πολλὲς φορές ὁ δάσκαλος τοὺς εἶχε πει στὸ μάθημα, πὼς τὰ παιδιά πού εἶναι στὴν τελευταία τάξη τοῦ ἑλληνικοῦ, μπορούν νὰ πᾶνε μόνα τους στὸ βουνό. Πὼς ἅμα ἔχουν θάρρος καὶ πειθαρχία, μπορούν νὰ κατοικήσουν μόνα τους ἐκεῖ ἕνα δυὸ μῆνες. Φτάνει νὰ ἔχουν τὴν ἀδεια τοῦ πατέρα τους, τὴν κατοικία καὶ τὴν τροφή.

«Πόσα πράματα, τοὺς εἶπε, θὰ μάθετε ὅταν πᾶτε τόσο ψηλά; οὔτε τὸ βιβλίο μπορεῖ νὰ σᾶς τὰ πῆ οὔτε γῶ». Κι ἔφυγε γιὰ τὴν πατρίδα του, γιὰ νὰ περάσῃ τίς διακοπές. Ἦταν βέβαιος πὼς ἅμα θέλουν τὰ παιδιά, θὰ τὸ κατορθώσουν.

Τὰ παιδιά παρακάλεσαν τοὺς γονεῖς τους, νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ πᾶνε. Ἐκεῖνοι ἀντιστάθηκαν στὴν ἀρχή.

«Ποῦ ξέρομε, εἶπαν, τί θὰ κάμετε τόσο μακριά; Τάχα θὰ μπορῆτε νὰ βρῖσκετε ὅ τι σᾶς χρειάζεται; Θὰ φροντίζῃ ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο; Θὰ εἶστε ἀχώριστοι;»

Ἦταν ἀποσῆθησαν πὼς καὶ τὰ εἰκοσιπέντε παιδιά θὰ εἶναι σὰν ἕνας. Μὰ ὕστερα οἱ δικοὶ τους ρώτησαν:

«Ποῦ θὰ βρῆτε τίς καλύβες νὰ καθίσετε;»

Ἦταν ἡ πρώτη δυσκολία. Ὑστερα τοὺς εἶπαν:

«Ποῦ θὰ βρῖσκετε τὴν τροφή γιὰ νὰ ζῆτε τόσο μακριά;»

Μπροστὰ στίς δυὸ δυσκολίες τὰ παιδιά σταμάτησαν ἀφῆσαν τὸ ταξίδι γιὰ ἄλλη φορὰ.

Καὶ κεῖνο πού μένει γιὰ ἄλλη φορὰ σπάνια γίνεται.

Ένας όμως μαθητής, ο Αντρέας, προσπάθησε να κάμει αυτός μόνος, εκείνο που οι άλλοι δεν μπόρεσαν να κατορθώσουν.

Ήταν το παιδί που τολμούσε. Ο Αντρέας κυνηγοῦσε πὶ πολλὰ τὰ δύσκολα παρὰ τὰ εύκολα. Δὲν τὸν θυμοῦνται νὰ δειλιάσει ποτέ. Ἀλλὰ πὶ γενναίος ἦταν ἐκεὶ που θὰ ὠφελοῦσε τοὺς ἄλλους.

Ο πατέρας του, ὁ κύρ Στέφανος, ἦταν ἐργαλάθος ξυλείας στὸ δάσος που τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος νὰ πάνε, στὸ Χλωρό. Εἶχε πολλοὺς λοτόμους ἐκεῖ.

Τὸν παρακάλεσε λοιπὸν ὁ Αντρέας νὰ δώσῃ χάρισμα τὴν ξυλεία γιὰ τὶς καλύβες, που χρειάζονταν τὰ παιδιὰ. Καὶ γιὰ νὰ πετύχῃ, ἀκολούθησε μιά μέρα τὸν πατέρα του στὸ δάσος, ὅπου εἶχε πάει νὰ ἐπιβλέψῃ τὴν ἐργασία.

Σὲ δυὸ μέρες οἱ λοτόμοι ἔστησαν ἑπτὼ καλύβες· ὀχτὼ κερὰς καὶ χαριτωμένες καλύβες ἕνα χωριουδάκι. Ἡ κατοικία ἐτοιμάστηκε.

Ἀπὸ τοὺς λοτόμους πάλι ἔμαθε ὁ Αντρέας πὼς οἱ βλάχοι θὰ πήγαιναν στὰ Τρίκορφα, καθὼς τὸ λένε κείνο τὸ βουνό, γιὰ νὰ βοσκήσουν τὰ κοπάδια τους· γιατί φέτος βγήκε πολὺ χορτάρι σὲ κείνο τὸ μέρος.

Βρέθηκε λοιπὸν τὸ σπουδαιότερο, ἡ τροφή. Ἀπὸ τὸ κοπάδι θὰ ἔχουν τὸ κρέας καὶ τὰ γαλαχτερά.

Ο Αντρέας ἔμεινε στὸ δάσος ἀνυπομονώντως νὰ ἔρθουν οἱ βλάχοι. Κι ὅταν ἦρθαν, ἔστειλε στὴν πόλη, στὰ δυὸ παιδιὰ, αὐτὴ τὴν παραγγελία:

Παιδιά,

Στις είκοσιεννιά, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, εἰσεῖς οἱ δυὸ κατὰ τὸ βράδυ νὰ κοιτάζετε στὸ βουνό, πρὸς τὸ μέρος μας, πρὸς τὸ Χλωρό. Ἄν δῆτε τρεῖς φωτιές στὴν ἀράδα, νὰ ξέρετε πὼς αὐτὸ θὰ εἶναι μῆνυμα δικό μου γιὰ σᾶς· θὰ σημαίνει πὼς ὅλα ἔχουν ἐτοιμασιῇ, κι ἡ τροφή, κι οἱ καλύβες κι ὅτι ἄλλο χρειάζεται. Μόνο νὰ εἰδοποιήσετε γι' αὐτὸ τὸ Φάνη καὶ τ' ἄλλα παιδιά. Καὶ νὰ κάμετε ὅτι μορεῖτε γιὰ νὰ ἔρθετε. Μὴ χάνετε καιρό. Τί ὥραϊα πὸν εἶναι δῶ ψηλά!

Εἰκοσιεννιά, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἀπόψε, γὰ οἱ φωτιές!

Τὰ δυὸ παιδιά ἔφτασαν κι ἔφεραν τὸ μῆνυμα στὸ Φάνη, στὸ Μαθιὸ καὶ στὸν Κωστάκη.

Ἄνέλπιστη χαρά! Ποτὲ δὲν εἶχαν συνεννοηθῆ ἀπὸ τόσο μακριά. Θὰ πᾶνε; Καὶ πότε; Πῶς;

Τρέχουν στὸ σπίτι μὲ τὰ μάτια πρὸς τὶς τρεῖς φωτιές.

«Μᾶς γνέφουν!» φωνάζει ὁ Κωστάκης.

Κι ἀλήθεια οἱ τρεῖς φωτιές νόμιζες πὼς τοὺς καλοῦσαν.

3. Τὸ ξεκίνημα.

Στὸν κύρ Στέφανο τὸ χρωστοῦν πὼς ξεκίνησαν. Αὐτὸς ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ὅταν γύρισε ἀπὸ τὸ δάσος, ἔδωσε τὸ λόγο του στοὺς γονεῖς τοὺς πὼς θὰ πάη μαζί μὲ τὰ παιδιά. Εἶπε

πώς θά τὰ προσέχῃ ἐκεῖ πού βρίσκονται, πώς θά τοὺς κἀνή
 ὄσες εὐκολίες μπορεῖ καὶ θά τοὺς φέρῃ νέα τους συχνά,
 πού θά κατεβαίνει στήν
 πόλῃ.

«Χολκώματα νά γὰρ ὄσω...»

γιάτες. Ἀκολουθῶστε ὁ κυρ Στέφανος, καβάλα στήν κόκκινη
 φορέδα του.

Καί τὰ εἰκοσιπέντε παιδιὰ ἔγιναν ἀγνώριστα. Κρατοῦν
 ἀπό ἕνα ραβδί. Σακούλια καὶ παγούρια τοὺς κρέμονται στήν
 πλάτη. Φοροῦν μεγάλες ψάθες καὶ χοντρά παπούτσια.

Εἶναι ντυμένα γιὰ νά ζήσουν σέ βουνό. Τὸ ἴδιο ρούχο θά
 φορεθῇ βράδυ καὶ πρωί, θά παλέψῃ μὲ ἀγκάθια καὶ μὲ
 πέτρες, θά σκίζεται καὶ θά μπαλώνεται. Τίποτα καινούρια
 δὲ φοροῦν.

Τί ἀπλά παιδιὰ πού ἔγιναν!

Μόνο ἔτσι κατώρθω-
 σαν νά πάρουν τήν
 ἀδεια. Πέρασαν δυό
 τρεῖς μέρες ὥσπου νά
 ἐτοιμαστοῦν, καὶ τέ-
 λος ἕνα πρωί τὸ μεγάλ-
 ο καὶ ζωηρό καραβάνι
 ξεκίνησε.

Πᾶνε στὰ ψηλά βου-
 νά. Εἶναι εἰκοσιπέντε
 παιδιὰ. Τὰ δεκαπέντε
 πήγαιναν πεζῇ, τὰ
 δεκά καβάλα στὰ φορ-
 τωμένα μουλάρια, πού
 τὰ ὀδηγοῦν τρεῖς ἀγω-

Μὲ τὰ βαριά σακούλια τους μοιάζουν τοὺς μαστόρους καὶ τοὺς πρᾶματευτάδες πὺ ἐρχονται κάτω στὴν πόλη.

Ὅλους τοὺς θυμούνται αὐτὴ τὴ στιγμή, ὅλους τοὺς παραστένουν ἕναν ἕνα, ὅπως εἶναι, ὅπως περπατοῦν, ὅπως φωνάζουν.

Ὁ Δημητράκης κάνει τὸ χαλκωματὰ καὶ φωνάζει: «Χαλκώματα νὰ γανώω...»

Ὁ Κωστάκης τὸν μπαλωματὴ: «Παπούτσια νὰ μπαλώωω...»

Ὁ Γιώργος πάλι παραστένει τὸν τροχιστὴ: «μαχαίρια, ψαλίδια, σουγιάδες, γι'ἀκόσο...»

Ὁ Φάνης θυμήθηκε ἕναν πρᾶματευτὴ πὺ τὸν εἶχαν ξεχάσει. Πουλεῖ τὰ βοτάνια, τὴ ρίγανη καὶ τὰ χορταρικά: τὸν λένε κορφολόγο καὶ φωνάζει: «κάπαρη, καλὴ κάπ—»

«Παπούτσια νὰ μπαλώωω...!»

Μέσα σ' αὐτὰ τὰ γέλια ὁ Καλογιάννης θυμήθηκε τὸ «Τσιριτρό» κι ἄρχισε νὰ τραγουδῇ. Ὅλη ἡ συνοδεία πῆρε τὸ γελαστό τραγούδι καὶ τὸ ἔλεγε χτυπώντας τὰ ραβδιὰ στὴ γῆ:

“Ένας γανωματή·

Σὲ μιὰ ρῶγα ἀπὸ σταφύλι
ἔπλεσαν ὀχτὼ σπουργίτες
καὶ τρωγόπιναν οἱ φίλοι . . .

τσιρι-τίρι, τσιριτρό,
τσιριτί,
τσιριτρό.

Ἐχτυπούσανε τὶς μύτες
καὶ κουνούσαν τὶς οὐρές,
κι εἶχαν γέλια καὶ χαρές,

τσιρι-τίρι, τσιριτρό,
τσιριτί,
τσιριτρό.

Πώπω πώπω σὲ μιὰ ρόγα
 φαγοπότι καὶ φωνή!
 τὴν ἀφῆκαν ἀδειανή . . .
 τσίρι-τίρι, τσιριτρό,
 τσιριτρί,
 τσιριτρό.

Καὶ μεθύσαν, κι ὅλη μέρα
 πᾶνε δῶθε πᾶνε πέρα
 τραγουδώντας στὸν ἀέρα
 τσίρι-τίρι, τσιριτρό,
 τσιριτρί,
 τσιριτρό . . .

Μονάχα ὁ Φουντούλης δὲ μιλεῖ ἔμμετε τελευταῖος. Ὁ καημένος, ὁ παχύς, ὁ στοογγυλός, ὁ μικρὸς Φουντούλης! Τὸ μουλάρι του εἶναι πολὺ ὀκνὸ· δὲν ἀκούει ἀπὸ φωνή κι ἀπὸ χτύπημα. Γιατί τὸν ἐφόρτωσαν σ' αὐτὸ τὸ ζῶο; Για νὰ μὴν κυλήσῃ;

Ὁ Φουντούλης ἀγωνίζεται νὰ τὸ φέρῃ μπροστά, μὰ κείνο μένει τελευταῖο. Στὸ τέλος ὁ Φουντούλης ἀρχίζει νὰ φοβᾶται πὼς τὸ ζῶο του δὲν εἶναι μουλάρι. Τὸ κοιτάζει καλὰ στ' αὐτιά. «Μήπως κατὰ λάθος, συλλογίζεται, μοῦ ἔδωσαν κανένα γάιδαρο;»

Μὰ κι οἱ ἄλλοι δὲν τὸν ἀφήνουν ἤσυχο, καὶ στὸ τέλος θὰ τὸν κάμουν νὰ τὸ πιστέψῃ.

«Τὸ ἄτι σου, Φουντούλη, ἔχει μεγάλα αὐτιά!»

— «Περίμενε, Φουντούλη, καὶ θ' ἀκούσης καὶ τὴ φωνή του!»

Μὰ ὁ Φουντούλης, πὺ δὲ θυμώνει ποτέ, βάζει τὰ γέλια μαζί μὲ τοὺς ἄλλους.

Τὸ καρβάνι ἀνέβαινε τὰ Τρίκορφα, ξυπνώντας τις λαγκαδιές μὲ τὰ γέλια του, τις φωνές του καὶ μὲ τὴν περπατησιά του στοὺς πετρωτοὺς δρόμους.

4. Οἱ μικροὶ ταξιδιωτὲς ἀνεβάνουν τὸ βουνό.

Ὅταν ἔφτασαν σὲ μιὰ ράχη, τοὺς καλωπώρισε ὁ κῆφος ἀέρας. Αὐτὸς ὁ ἀέρας εἶχε περάσει ἀπὸ κάθε κορφή καὶ κάθε λαγκαδιά. Τὸν πῆραν μὲ μιὰ βαθιὰ ἀναπνοή.

Πουλάκια μὲ ἀσπρη τραχηλιὰ κουνούσαν τὴν οὐρά τους στοὺς θάμνους, κι ὕστερα ἐφευγαν μὲ γοργὸ λαρυγγισμό.

Ἐνα κατσίκι κατὰμαυρο ἔστεκε στὴν κόψη τοῦ βράχου.

Οἱ βράχοι σχημάτιζαν σὰ θεόρατα σπίτια, πὺ δὲν ξέρεις ποίος τὰ κατοικεῖ. Οἱ γκρεμοὶ ἦταν φυτεμένοι μὲ πουρνάρια καὶ κουμαριές. Ἄλλοῦ κατέβαιναν γυμνοὶ καὶ ἀπότομοι σὰ νὰ τοὺς εἶχες κόψει μὲ σπαθί.

Ὁ βράχος ἀπάνω στὸ βράχο, ὁ λόφος ἀπάνω στὸ λόφο σχημάτιζαν τὸ βουνό.

Πελώρια ἦταν ὄλα.

Καὶ σ' αὐτὸ τὸ ὕψος ἀνέβαινε μὲ στροφές, ὄλο ἀνέβαινε ὁ δρόμος.

Εὐτυχισμένοι σὲ τοῦτο τὸ θέαμα οἱ μικροὶ ταξιδιωτὲς, κοίταζαν πρὸς τις κορφές. Ἐνας τους φώναζε: «Γειά σας ψηλά βουνά!»

5. Τὸ τραγούδι τοῦ Μπαρμπαφώτη.

«Ἔ, Μπαρμπαφώτη!» ρώτησε ὁ κύρ Στέφανος· «δὲ θὰ μᾶς πῆς κανένα τραγούδι;»

Ὁ Μπαρμπαφώτης χαμογέλασε.

«Κανένα πὺ νὰ λέη ἔτσι γιὰ ψηλὰ βουνά» ξαναεῖπε ὁ κύρ Στέφανος.

«Σὰν ποιὸ νὰ πῶ;» ρώτησε ὁ ἀγωγιάτης.

Πέρασε λίγη ὥρα καὶ δὲν ἄρχιζε τὸ τραγούδι ἀκόμη. Συλλογιζόταν: «Νὰ πῶ τὴν ἀλαφίνα, νὰ πῶ τὸν Κατσαντώνη, νὰ πῶ τὴ βλαχοπούλα, τί νὰ πῶ;»

Τέλος ἀποφάσισε: «Ἐγὼ γέρασα τώρα, λέει, μὰ γιὰ τὸ χατήρι τοῦ κύρ Στέφανου θὰ τὸ πῶ».

Κι ἀφοῦ σήκωσε τὴν τσίτσα καὶ τράβηξε δυὸ ρουφηξίες, ἄρχισε:

*Καλότνχά εἶναι τὰ βουνά, ποτέ τους δὲ γερνᾶνε,
τὸ καλοκαίρι πρόσινα καὶ τὸ χειμῶνα χιόνι,
καὶ κριστεροῦν τὴν ἄνοιξη, τ' ὄμορφο καλοκαίρι,
νὰ μπουμπουκιάσουν τὰ κλαριά, ν' ἀνοίξουνε τὰ δέντρα
νὰ βγοῦν οἱ στάνες στὰ βουνά, νὰ βγοῦν οἱ βλαχοπούλες,
νὰ βγοῦν καὶ τὰ βλαχοπούλα, λαλώντας τίς φλογέρες.*

Δὲ γερνᾶ τὸ τραγούδι! Ὁ Μπαρμπαφώτης γέρασε, μὰ ἡ φωνή του ἔμεινε λιγερὴ ὅπως στὰ νιάτα του. Ἄν δὲν τοῦ λειπε κείνο τὸ μπροστινὸ δόντι!

6. Τὰ παιδιὰ κοιτάζουν τὸ νερὸ τῆς Ρούμελης.

Ὅταν ἔφτασαν ψηλότερα, παραξενεύτηκαν μ' ἓνα ἀσυνήθιστο χρῶμα ποῦ φάνηκε κάτω στὸ βάθος τῆς λαγκαδιᾶς.

«Τί εἶναι κείνο;» φώναξαν τὰ παιδιὰ. Εἶναι νερό;»

— «Νερό» ἀπάντησε ὁ ἀγωγιάτης.

— «Μὰ εἶναι ἀκίνητο» εἶπε ὁ Κωστάκης.

— «Νερὸ στὸν κατήφορο ἀκίνητο, πῶς γίνεται;»

— «Εἶναι σὰν ἀκίνητο» εἶπε τότε τὸ παιδί.

— «Βέβαια, γιατί ἐμεῖς εἴμαστε ψηλά. Πέρα πέρα ποῦ θὰ χαμηλώσωμε, θὰ ὄητε πῶς τρέχει».

— «Πῶς τὸ λένε αὐτὸ τὸ ποτάμι;»

— «Ρούμελη. Μὰ ἐδῶ εἶναι ρέμα, δὲν εἶναι ἀκόμα ποτάμι. Πρέπει νὰ κάμη μεγάλο ταξίδι γιὰ νὰ γίνη τὸ ποτάμι τῆς Ρούμελης. Ἔχει ν' ἀπαντήση πολλὰ νερά, νὰ στρογγυλέψη πολλές πέτρες καὶ νὰ γυρίση πολλοὺς μύλους ἀκόμα».

— «Εἶναι γαλαζοπράσινο» εἶπε ὁ Φάνης. «Τί ὠραῖο χρῶμα!»

— «Αὐτὸ τὸ χρῶμα, εἶπε ὁ κύρ Στέφανος εἰν' ἀπὸ τὴν ὄρμη ποῦ ἔχει τὸ νερό. Ἐδῶ ἀπάνω ἡ Ρούμελη εἶναι ἀνήσυχη. Πηδοῦν τὰ νερά της σὰν τρελὰ παιδιὰ· μόνο στὸν κάμπο φρονιμεύουν. Καὶ ὅσο πᾶνε κατὰ τὴ θάλασσα, γίνονται ἤσυχα καὶ συλλογισμένα».

Ὅταν ἔφτασαν πιὸ ψηλά, δὲν εἶδαν πιά τὴ Ρούμελη. Σὲ μιὰ στροφή τοὺς κρύφτηκε.

Ὁ Κωστάκης λυπήθηκε, σὰ νὰ τοὺς εἶχε λείψει κανένας σύντροφος.

«Ἐννοια σου, Κωστάκη, εἶπε ὁ ἀγωγιάτης, καὶ θὰ μᾶς βγῆ πολλές φορές μπροστά. Φεύγει ἡ Ρούμελη ἀπὸ δῶ; Ἔχει νὰ θρέψη τόσα πλατάνια, νὰ περάσῃ ἀπὸ τόσες λαγκαδιές!»

Πὰρὰ πέρα πὺν χαμήλωσαν, ἄκουσαν τὴ βοή της, κι ἔνωσαν πὺν ἡ Ρούμελη εἶναι πάντα κοντά.

7. Καταστροφὴ στὰ κουλούρια τοῦ Φουντούλη.

Ὁ Φουντούλης πηγαίνει ἀπάνω στὸ μούλαρι τοῦ σὰ φρετωμένος κι ὄχι σὰν καθαλάρης. Εἶναι ὅμως πολὺ συλλογισμένος. Κανένας δὲ μιλεῖ γιὰ φαγητό, κι ἡ ὄρεξη τοῦ Φουντούλη ἔχει σημάνει μεσημέρι πολλές φορές.

Ἔχωσε τὸ χέρι μέσα στὸ σακούλι τοῦ καὶ ἀπάντησε κατιτί. Τέτοιο εὐχάριστο ἄγγιγμα τὸ εἶχε νιώσει μόνο μιὰ φορά, πὺν ἔπιασε αὐτὰ φωλιάς.

Ἦταν τὰ κουλούρια πὺν τοῦ εἶχε ἐτοιμάσει ἡ μητέρα του, μὲ τὴ συμβουλὴ νὰ τὰ τρώῃ φρόνιμα, δηλαδή δύο κάθε πρωί.

Ἄμα τ' ἄγγιξε ὁ Φουντούλης, κατάλαβε πὺν ἡ ζωὴ τους ἦταν λίγη.

Ἔφαγε δύο. «Ἄς φᾶμε, εἶπε, ἄλλα δύο. Τί φρέσκος ἀέρας!» Ἔγιναν τέσσερα. Σὲ λίγο ἔξι. Τώρα ἔχει χῶσει πάλι τὸ χέρι στὸ σακούλι καὶ χαϊδεύει ὅσα μένουν.

«Πότε θὰ φᾶμε;» ρώτησε τὸν ἀγωγιάτη.

Ὁ κύρ Στέφανος ἄκουσε, καὶ γυρίζοντας ρώτησε τὰ παιδιά:

«Ποῖος εἶναι κείνος πού πείνασε πῶς πολὺ ἀπ' ὅλους καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῆ;»

Ὁλη ἡ συντροφιά γύρισε καὶ κοίταξε τὸ Φουντούλη ἐκεῖνος ἔκανε πὼς κοιτάζει κάτω καὶ θαυμάζει τάχα τὸ νερό. Καὶ σὰ νὰ ντράπηκε, ἔβγαλε τὸ χέρι του ἀπὸ τὰ κουλούρια. Ἔμεινε ἔμως μέσα στὸ σακούλι ὁ νοῦς του.

8. Τὰ μουλάρια ξέρουν πού θὰ φᾶνε οἱ ταξιδιώτες.

Ὅταν σὲ λίγο φάνηκε μιὰ βρύση μὲ πλατάνια καὶ λεῦκες, τὰ μουλάρια σταμάτησαν μὲς τους. Τὰ παιδιά κατάλαβαν, πὼς γιὰ νὰ σταματᾷ τὸ ζῶο μόνο του, θὰ εἶναι παλιὰ συνήθεια νὰ ξεπελεύουν οἱ ταξιδιώτες ἐκεῖ γιὰ νὰ φᾶνε. Αὐτὴ τὴ σκέψη τὴν ἔκαμαν ὅλοι, κι ἄς λένε τὸ Φουντούλη φαγά.

Τί πείνα ἦταν αὐτή! Κοιτάζοντας τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο δὲν τὴν εἶχαν καταλάβει. Τέτοια ἦταν ἡ ἄρεσῆ τους, πὼς δὲν κατάλαβαν καλὰ πότε στρώθηκε τὸ τραπέζι ἀπάνω στὰ χλωρὰ φύλλα, πότε κάθισαν, ἂν κάθισαν μὲ τὸ πλευρὸ ἢ σταυροπόδι. Ἐπρωγαν εὐχαριστημένοι κι ὁ πλάτανος ἀπὸ πάνω σάλεινε τὰ κλαριά του.

9. Ἡ βούση.

Ἐνας ἀγωγιάτης, ἀφοῦ ἤπια στὴ βούση, βάζοντας γιὰ κούπα τίς χοῦφτες του, μουρμούρισε:

«Νὰ ὀροσιστῇ ἡ ψυχούλα σου!»

Τὰ παιδιὰ τὸν κοίταζαν, θέλοντας νὰ μάθουν γιὰ ποῖον μιλεῖ.

Καὶ κείνος ποῦ κατάλαβε τὴν ἀπορία τους, εἶπε:

«Δὲν τὸν ξέρω ποῖός εἶναι, μὰ κείνος ποῦ τὴν ἔκαμε αὐτὴ τὴ βούση ὀροσισμένος νὰ εἶναι: σὰν κι ἐμᾶς».

«Ἐγὼ τὸν ἐθυμήθηκα, εἶπε ὁ κύρ Στέφανος. Ἦμουν παιδί. Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἔτρεχε ὄω πέρα λίγο νερό, μὰ πολὺ λιγοστό, κόμπος. Οἱ διαδάτες ἐπερταν μπρούμυτα γιὰ νὰ πιοῦν, προσπαθώντας νὰ φτιάσουν κἀνούλα μὲ κανένα χλωροφυλλο. Πολλὲς φορές χανόταν τὸ νερὸ ὀλότελα, γιὰτὶ τὸ βύθισαν οἱ βροχές καὶ τὸ χῶμα ποῦ ἐπερτε. Ὅλοι ἀπὸ τὰ γύρω χωριά εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ μιὰ βούση ἐδῶ. Μὰ καθένας ἔλεγε: «ἄς τὴ φτιάσῃ ἄλλος». Κάθε χωριὸ ἔλεγε: «ἄς τὴ φτιάσῃ ἄλλο χωριό».

«Μία φορά πέρασε κι ἓνας ράφτης, πηγαίνοντας πανηγυριώτης στὸν Ἄι-Λιά. Ἦταν ἀπ' ἄλλοῦ κι εἶχε ἓνα μικρὸ μαγαζὶ κάτω στὴ γῶρα. Καθισμένος σταυροπόδι σ' ἓνα ψηλὸ ράφι — ἔτσι δᾶ, σὰ νὰ τὸν βλέπω τώρα — κεντοῦσε σεγκούνια καὶ φέρμελες μὲ μιὰν ἀργὴ βελονιά. Εἶχε μεγάλη γενειάδα κάτασπρη, χυμμένη στὸ στῆθος, καὶ φοροῦσε τίς μα-

κριές του φουστανέλες καθημερινή και γιορτή, κατακά-
θαρες.

Κερασένος σταυροπόδι έγραβε.

»Όταν γύ-
ρισε από τόν
'Αι-Λιά είπε
τῆς γριᾶς γυ-
ναίκας του :
«Γυναίκα, έχει
πάνω πού πή-
γαινα, είδα
πώς χρειάζεται
μιὰ βρύση. Ή-
μείς άπεινοι ει-
μαστε, πολλά
χρόνια δέ θά
ζήσωμε. Λοι-

πόν τό κομπόδεμά μας θά τό δώσω για κείνη τή βρυσούλα,
να όρροσίζωνται οί χριστιανοί».

— «'Αφέντη, ό τι όρίσῃς καλά όρισμένο» είπε ή γριά.

»Μέ τά έξοδά του οί έργάτες έσκαψαν έκατό μέτρα μά-
κρος, μάζεψαν τό σκορπισμένο νερό, τό έβαλαν σέ χτιστό
κανάλι κι έχτισαν τή βρύση. Έκείνος, αφού πρόφτασε νά
δῆ τό καλό πού έκαμε στους άνθρώπους, δέ ζήτησε τίποτα
άπ' αυτούς. Σέ λίγον καιρό κοιμήθηκε στα χέρια του Θεού
ευχαριστημένος και λησμονήθηκε.

»Ύστερα θέριεψε έδώ τό πλατάνι πού βλέπετε. Ή βρύση
τρέχει από τριάντα χρόνια, και θά τρέχη για καιρόν πολύ,
όσο βρίσκονται κουρασμένοι διαβάτες. . . »

»Όταν τελείωσε ό κύρ Στέφανος δέν είπε λέξη κανένου-

Μόνο ἡ βρῦση μιλοῦσε σ' αὐτὴ τῇ σιωπῇ. Ἐπιναν κι ἄκου-
γαν νὰ τρέχη τὸ δροσερό της νερό.

«Νὰ δροσιστῇ ἡ ψυχούλα σου!»

10. Ἡ πρώτη βρα- διὰ στὸ δάσος.

Ἔφτασαν στὸ Χλωρὸ ἀργὰ τὸ δειλινό.

Ὅχτῶ καλύβες μέσα στὰ πεύκα τοὺς περίμεναν. Νὰ τὸ
μικρὸ χωριό τους!

Πόσο μικρές, πόσο φτωχῆς τοὺς φάνηκαν! Για νὰ μπῆ
στὴν πόρτα ἓνας ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι.

«Μὰ τί; ἐδῶ θὰ καθίσουμε;» ρωτοῦσαν.

— «Τί πόρτες εἶναι τοῦτες!» εἶπεν ἓνας.

— «Ἐτσι, μὲ μιὰ κάμαρη μόνο θὰ περάσωμε;» ρωτοῦσαν
ἄλλοι.

— «Ποῦ εἶναι τὸ κρεβάτι;»

— «Δὲν ἔχει οὔτε μιὰ καρέκλα!»

Οἱ καλύβες ἀλήθεια δὲν εἶχαν τίποτα ἀπ' αὐτά. Ἡ κάθε
καλύβα ἦταν μιὰ κάμαρη ἀπὸ κλαριά, ἴσα ἴσα νὰ φυλάγῃ τὸν
ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ἀέρα κι ἀπὸ τὴ βροχὴ.

«Ἀντρέα, λέει ὁ Κωστάκης, πῶς καθόσουν δῶ μέσα!»

Ὁ Ἀντρέας γέλασε. «Νὰ δῆς πῶς θὰ κάθῃσαι καὶ σύ!»
τοῦ εἶπε. «Ἐγὼ τώρα πού συνήθισα τὴν καλύβα, δὲν τὴν ἀλ-
λάζω οὔτε μὲ σπίτι.»

Ὁ Κωστάκης κοίταζε τὴ μιὰ κοίταζε τὴν ἄλλη, ἔμπαινε
σὲ ὄλες, καὶ γύρευε νὰ βρῇ τὴν καλύτερη καλύβα, μὰ καμιὰ
δὲν τοῦ φαινόταν ἀρκετὰ καλή. Στὴν πιὸ μεγάλη καλύβα

μπήκαν ο Καλογιάννης κι ο Μαθιός και φώναζαν: «νά, νά ή δική μας!»

— «Έ, σηκωθήτε από κεί, λέει ο Κωστάκης, μου πήρατε τὸ σπίτι».

— «Τί; δική σου είναι ἡ καλύβα;»

— «Ἐγὼ εἶχα σκοπὸ νὰ τὴν πάρω».

— «Ἐσὺ τὸ εἶχες σκοπὸ, μὰ ἐμεῖς μπήκαμε μέσα» εἶπε ὁ Καλογιάννης.

— «Βλέπεις, Κωστάκη;» λέει ὁ κύρ Στέφανος. «Γιὰ νὰ τις ψάχνης ὅλες θὰ μείνης στὸ τέλος χωρὶς σπίτι».

Ὁ Ἀντρέας τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ μὲ τοὺς ἄλλους δύο στὴν ἴδια καλύβα, κι ἔπειτα ὥρισε καὶ στοὺς ἄλλους πού θὰ καθίσῃ ὁ καθένας.

Ἐλυσαν τότε τὰ φορτώματα κι ἄρχισαν νὰ κουβαλοῦν ὁ καθένας τὰ πράγματά του. Σκεπάσματα, ρούχα, δέματα μὲ τροφές, σακούλια, πενεκέδες, τᾶφερναν καὶ τὰ ἔβαζαν σιγά σιγά μέσα.

«Νὰ εἶχαμε κι ἓνα ντουλάπι...» ἔλεγαν. «Ἐνα ράφι, ἓνα τεντούκι...»

Ὅσο περνοῦσεν ὁμως ἡ ὥρα, καταλάβαιναν πὼς μποροῦν νὰ κάμουν καὶ χωρὶς αὐτά.

Ἄφου ἐτοίμασαν τὸ νοικοκυριό τους βγῆκαν νὰ ἰδοῦν τὸ δάσος. Ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ ἥλιος βασίλευε κι οἱ κορμοὶ τῶν δέντρων ἔφεγγαν ἀπὸ κόκκινο φῶς.

Μεγάλα γέρικα δέντρα τοὺς τριγύριζαν, κι ἄλλα νέα καὶ καταπράσινα. Χαμόκλαδα πολλὰ σκέπαζαν τὴ γῆ.

Σὲ λίγο ὅλο αὐτὸ τὸ δάσος γέμισε ἀπὸ σκοτάδι.

Τότε, στή νύχτα και στήν έρημιά, οί μικροί ταξιδιωτές ένωσαν πόσο χρειάζεται ο ένας τόν άλλο.

Κουρασμένοι καθώς ήταν έπεσαν να κοιμηθούν άπάνω στα γερά κλαδιά πού τά είχαν για στρώμα.

Μά ένω έκλειναν σιγά σιγά τά μάτια ακούστηκε ή φωνή ένός πετεινού. Ο μικρός κόκορας πού είχαν φέρει μαζί από τήν πόλη, άφου τόν έλυσαν και είχε πιά ξεμουδιάσει, έβγαλε μιιά φωνή: «κικιρίκου!», σά νά ήταν πρωί. Αυτό τό λάλημα ήρθε τόσο ξαφνικά, πού τά παιδιά έβαλαν τά γέλια.

«Ευπνήσαμε κιόλας;» φώναζαν.

«Κικιρίκου!» φώναζε άλλη μιιά ο κόκορας, βραχνιασμένος αυτή τή φορά.

“Όσο όμως κι άν ήθελε αυτός να φέρη τό πρωί, τά παιδιά νύσταζαν και σιγά σιγά κοιμήθηκαν.

11. Άστρα, γρϋλοι και κουνούνια.

Οί φίλοι μας κοιμούνται βαθιά στις καλύβες. Πού και πού ακούγονται παραμιλητά.

Μερικοί φώναζουν: «Αύριο θα ξεκινήσωμε για τό βουνό!», και ξανακοιμούνται.

Ένας λέει: «Δέν είναι ώρα σου λέω για τό σχολείο. Δέ χτύπησε ακόμη ή καμπάνα!»

Ένας άλλος: «Μητέρα δέν τή θέλω τόσο μικρή φέτα!»

Ένας τρίτος: «Κοίταξε μήν έρθη ή μάνα μου, έχω πάρει από τό ντουλάπι όλο τό βάζο με τό γλυκό».

Ήταν ο Φουντούλης. Όταν ζύπνησε κι είδε πώς δέν

έχει τίποτα, τοῦ κακοφάνηκε. Δὲν ἤθελε νὰ ξανακοιμηθῆ, μήπως πάθῃ πάλι τὸ ἴδιο. Μὰ ἡ κούραση τὸν ἀποκοίμισε.

Ὁ Φάνης ἀνοίξε τὰ μάτια του. Ἀπὸ κάποιες τρυπες τῆς καλύβας βλέπει οὐρανό, καὶ καταλαβαίνει πὼς εἶναι ἀκόμη νύχτα.

Μὰ δυσκολεύεται νὰ κοιμηθῆ ἄλλο. Ντύνεται καὶ γλιστρᾷ ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα. Θέλει νὰ δῇ τὴ νύχτα στὸ δάσος. Κάθισε κεῖ ἀπέξω καταγῆς.

Πρώτη φορὰ εἶδε τόσο βαθὺ οὐρανό, Ποσα ἄστρα! Ἦταν σὰν ἀμέτρητο χρυσὸ μελίσσι, πὺ χύθηκε ψηλά κι ἔβασκε.

Ἄστρα πολλὰ ἐδῶ, ἄστρα λίγα παρακάτω. Κάπου δυὸ μαζί, κάπου ἓνα μοναχό, σὰν ξεχασμένο. Πέντ' ἔξι ἄστρα μαζί, σὰν κλαράκι. Νάναι ἢ πούλια;

Στὴ μέση τ' οὐρανοῦ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ Φάνη, ἓνα λευκὰ ποταμάκι χυνόταν ἤσυχα ἀπὸ τὸ βορῖά στὸ νότο· κυλοῦσε μυριάδες μικρὰ ἄστρα, λευκὰ σὰν ἀνθούς.

Μέσα στὸ δάσος ἀμέτρητοι γρύλοι τραγουδοῦσαν κι ἔλεγαν ὅλοι τὸ ἴδιο τραγούδι.

Ἀπὸ πέτρες, ἀπὸ τρυπες τῆς γῆς ἔβλεπαν τὴν ἀστροφεγγιὰ οἱ μικροὶ τραγουδιστάδες καὶ τὴν κελαηδοῦσαν.

Κι ὕστερα ἀκούστηκαν μακριὰ τὰ κουδούνια τῶν κοπαδιῶν. Εἶναι οἱ βλάχοι. Δικό τους θὰ εἶναι τὸ μεγάλο κοπάδι πὺ βόσκει.

Ἄκου πόσα κουδούνια! . . . Μικρά, μεγάλα, ψηλά, βαθιά, γλυκά, βραχνά. Κουδουνίσματα πολλὰ ὅπως τ' ἄστρα, ὅπως οἱ γρύλοι.

Κι ἔξαφνα ἓνα πράσινο ἄστρο, τὰ νὰ ἦταν πολὺ χαρού-